

Webinar

Sessions Tècniques del CSC 2020

Suïcidis, un problema emergent? què podem fer per evitar-los?

21 de maig de 2020

CSC Consorci de Salut i Social de Catalunya

El Suïcidi, un Problema de Salut Pública

Jordi Alonso (jalonso@imim.es)

IMIM- Institut Hospital del Mar d'Investigacions Mèdiques

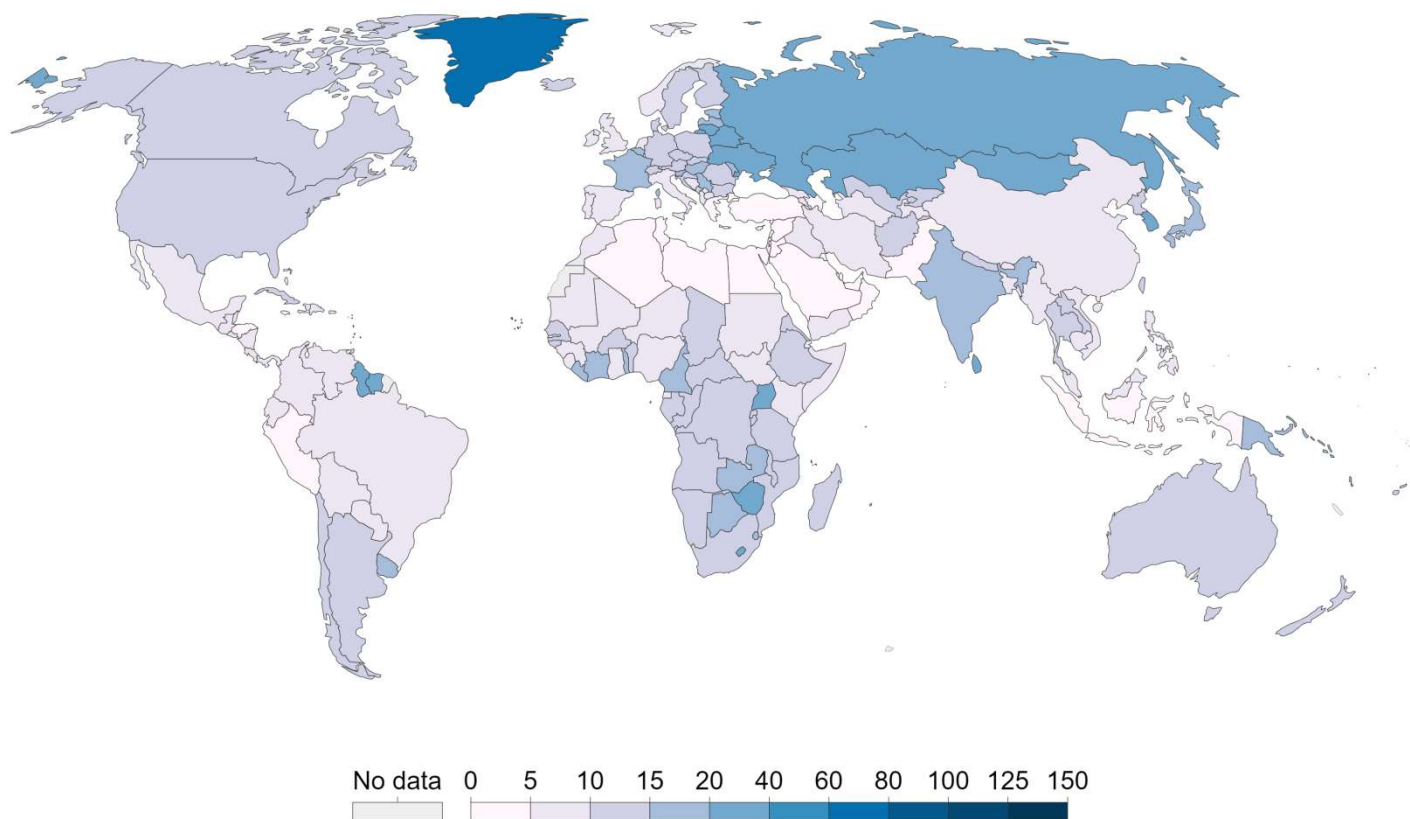
UPF – Universitat Pompeu Fabra

CIBERESP – CIBER en Epidemiologia i Salut Pública

Missatges principals

- Missió clau de l'epidemiologia és donar una (bona) mesura de la freqüència dels fenòmens de salut
- Autolesions, idees i conductes suïcides són entitats diferents
- El suïcidi està molt relacionat amb els trastorns mentals...
- ... però és un problema que s'ha d'abordar de manera multidisciplinar
- ... i més en el temps de la COVID-19

Taxa de mortalitat per suïcidi per 100.000 estandarditzada per edat. Món, 2016

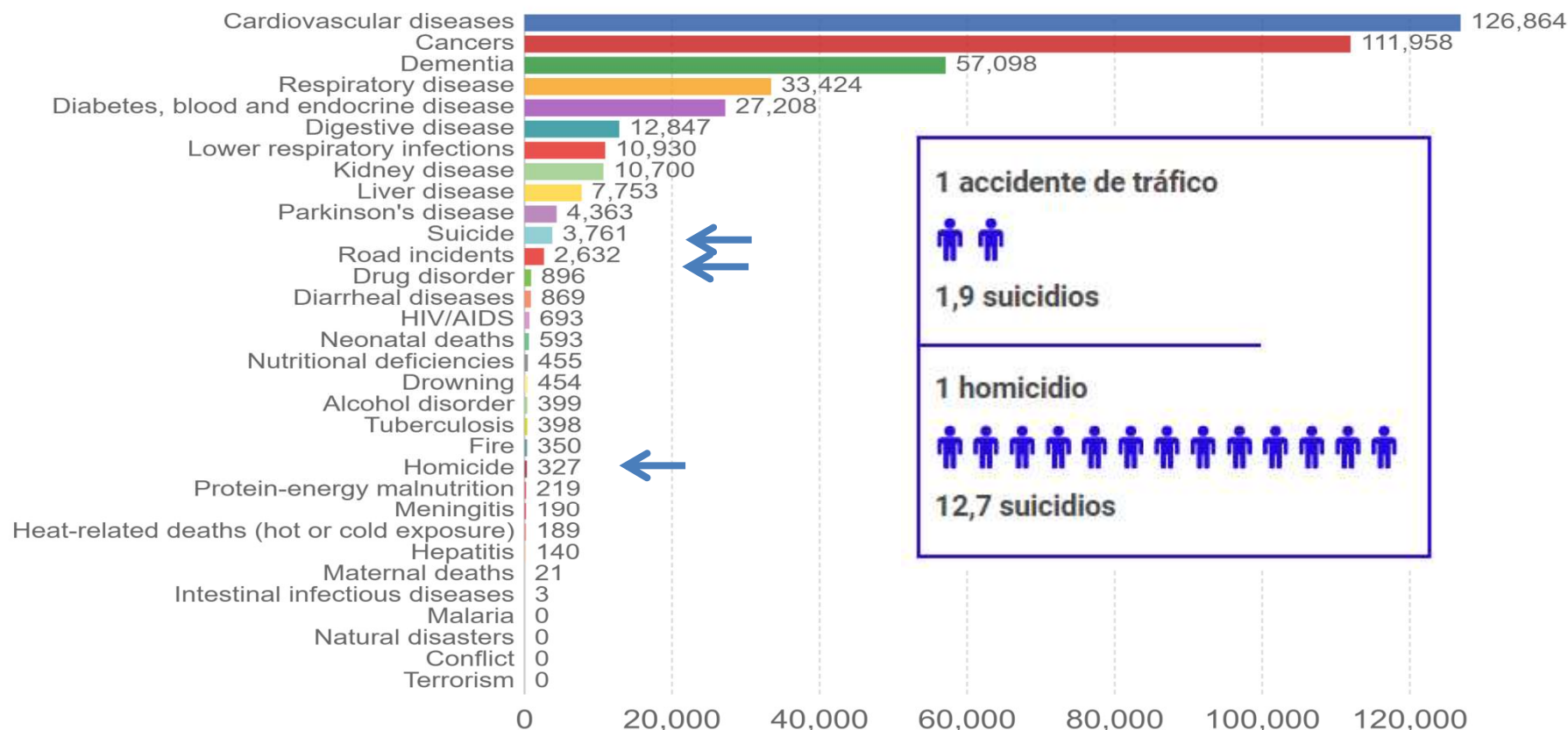

Source: IHME, Global Burden of Disease (GBD)

OurWorldInData.org/suicide/ • CC BY-SA

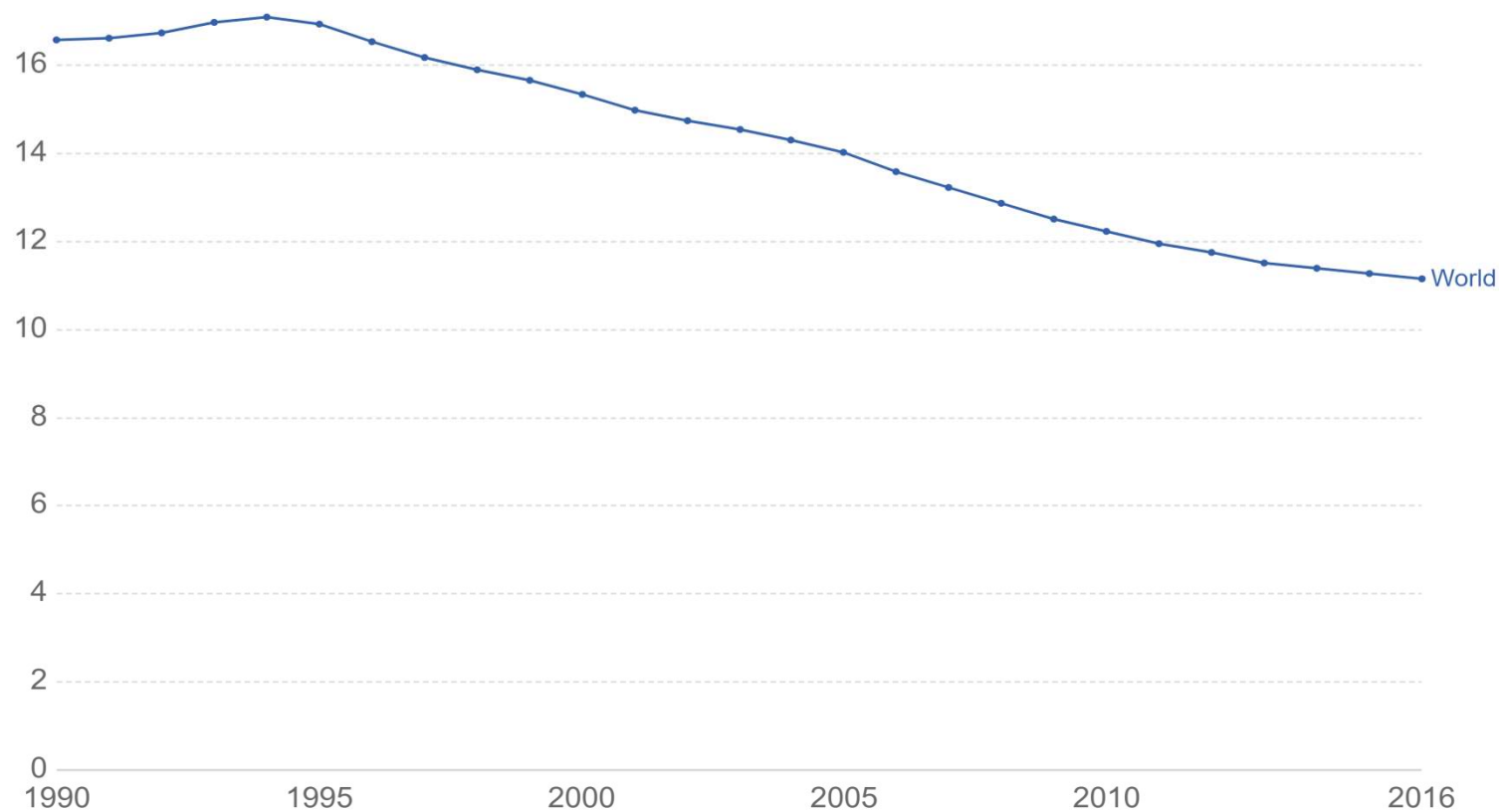
Annual number of deaths by cause, Spain, 2016

Data refers to the specific cause of death, which is distinguished from risk factors for death, such as air pollution, diet and other lifestyle factors. See sources for further details on definitions of specific cause categories.

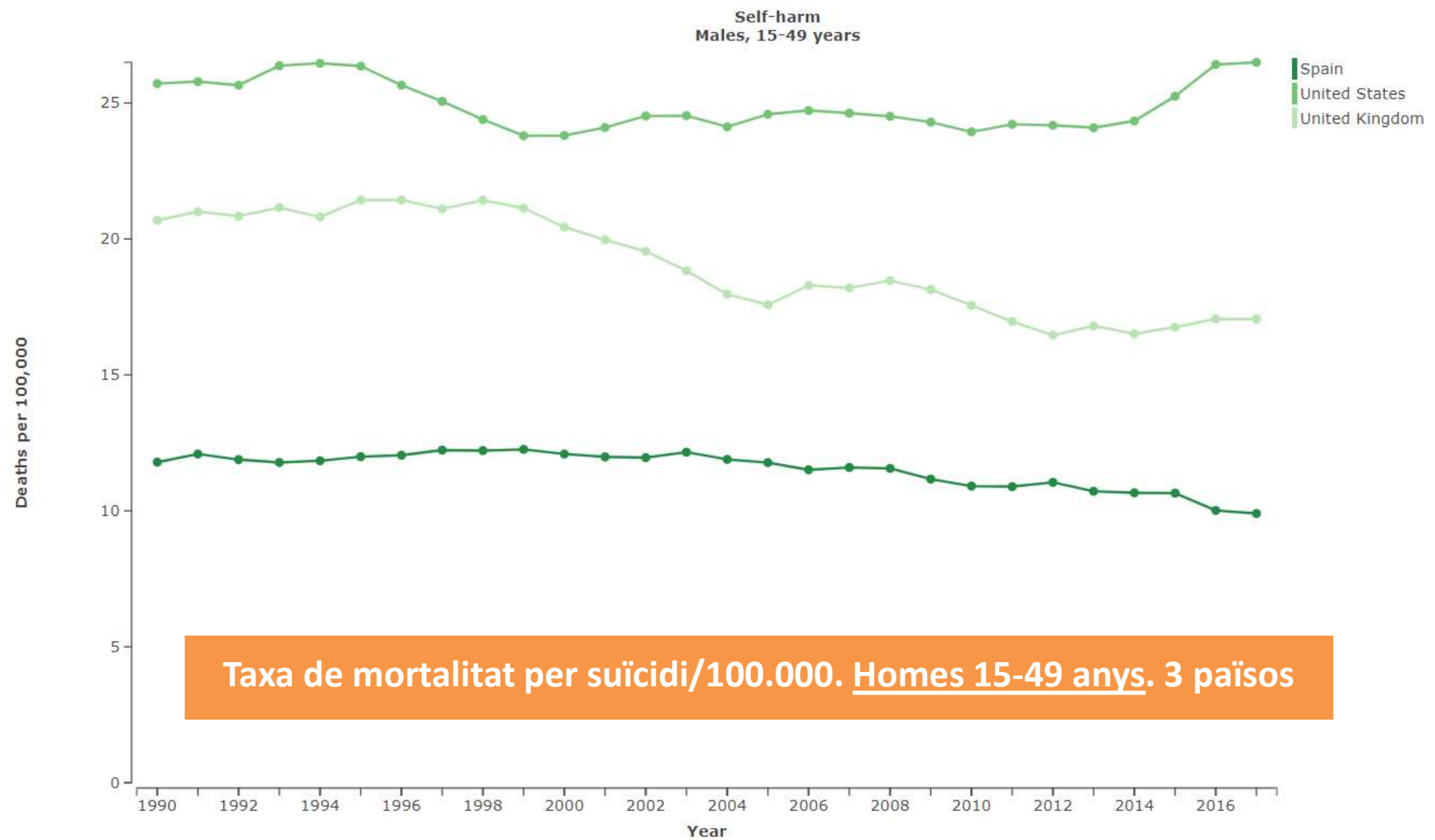
Source: Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME); Global Terrorism Database (GTD); Amnesty International
OurWorldInData.org/causes-of-death/ • CC BY-SA

Taxa de mortalitat per suïcidi/100.000, estandarditzada per edat. Món 1990-2016

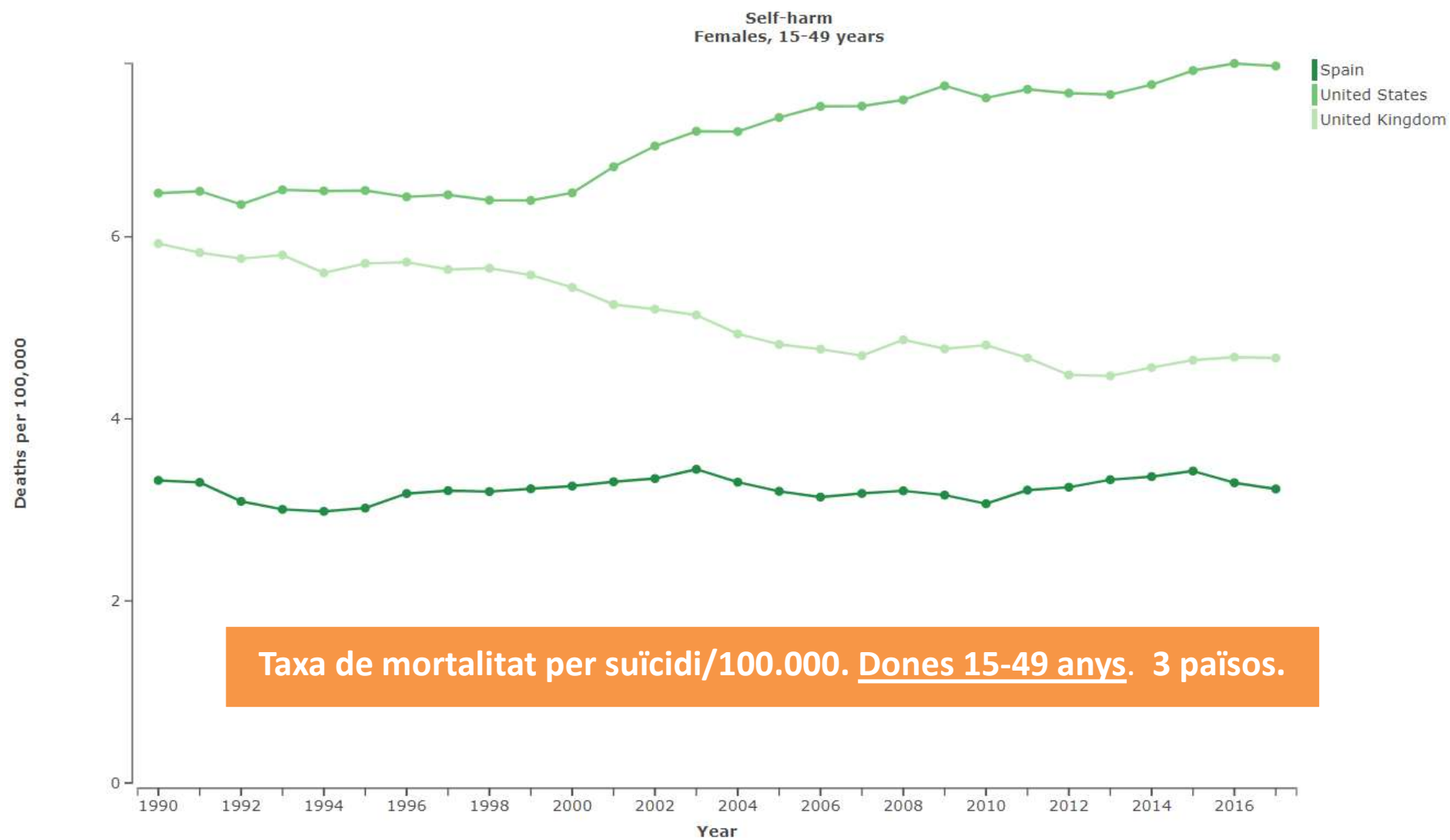

Source: IHME, Global Burden of Disease (GBD)

OurWorldInData.org/suicide/ • CC BY-SA

Taxa de mortalitat per suïcidi/100.000. Homes 15-49 anys. 3 països

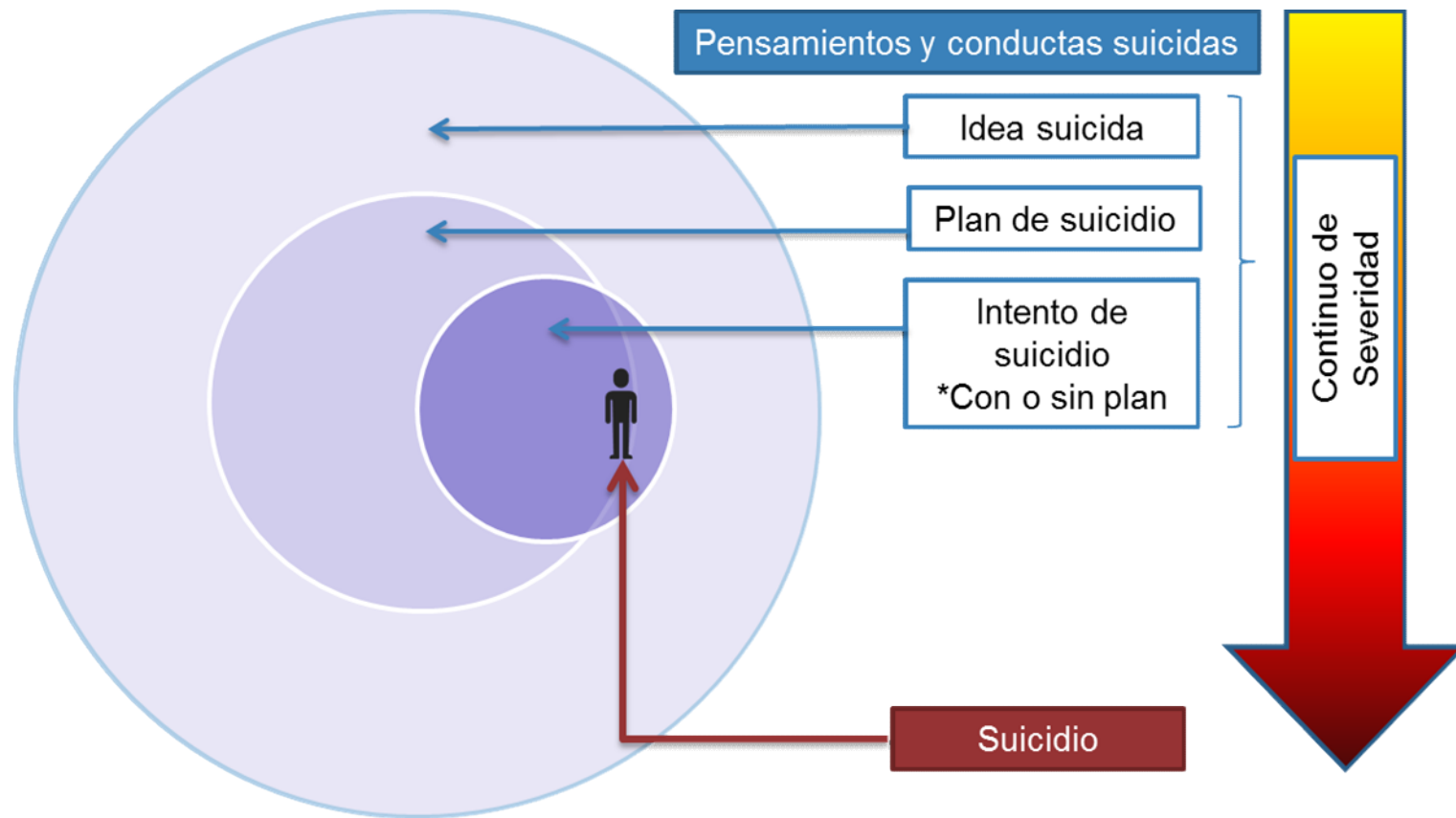
Mortalitat Prematura (YLLs/100.000) en < 70 anys, 3 països. 2017

Both sexes, <70 years, 2017, YLLs per 100,000

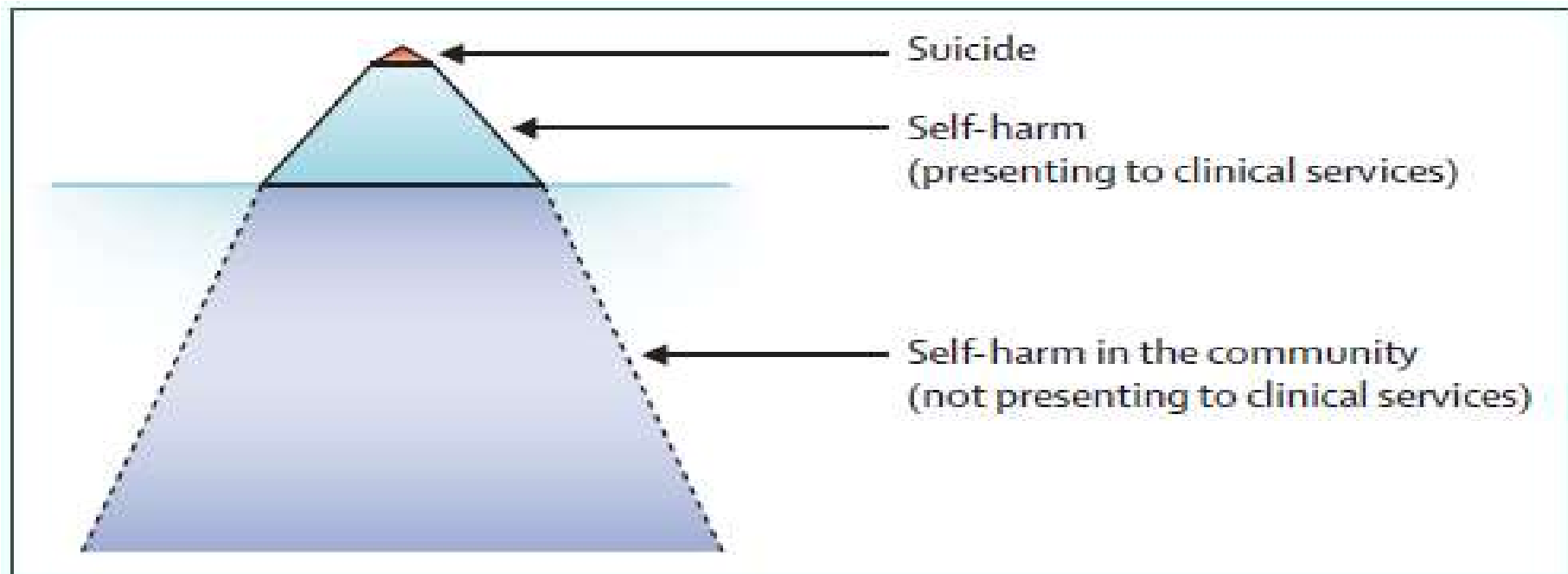

	Spain	USA	UK
Lung cancer	1	3	2
Ischemic heart disease	2	1	1
Colorectal cancer	3	11	7
Cirrhosis	4	6	4
Self-harm	5	4	3
Breast cancer	6	13	5
Stroke	7	8	8
Road injuries	8	5	14
Pancreatic cancer	9	17	13
Stomach cancer	10	34	22
COPD	11	7	6
Brain cancer	12	23	15
Liver cancer	13	22	25
Neonatal disorders	14	10	9
Leukemia	15	24	18
Other malignant neoplasms	16	25	19
Lower respiratory infect	17	14	11
Congenital defects	18	16	12
Cardiomyopathy	19	21	26
Bladder cancer	20	43	35

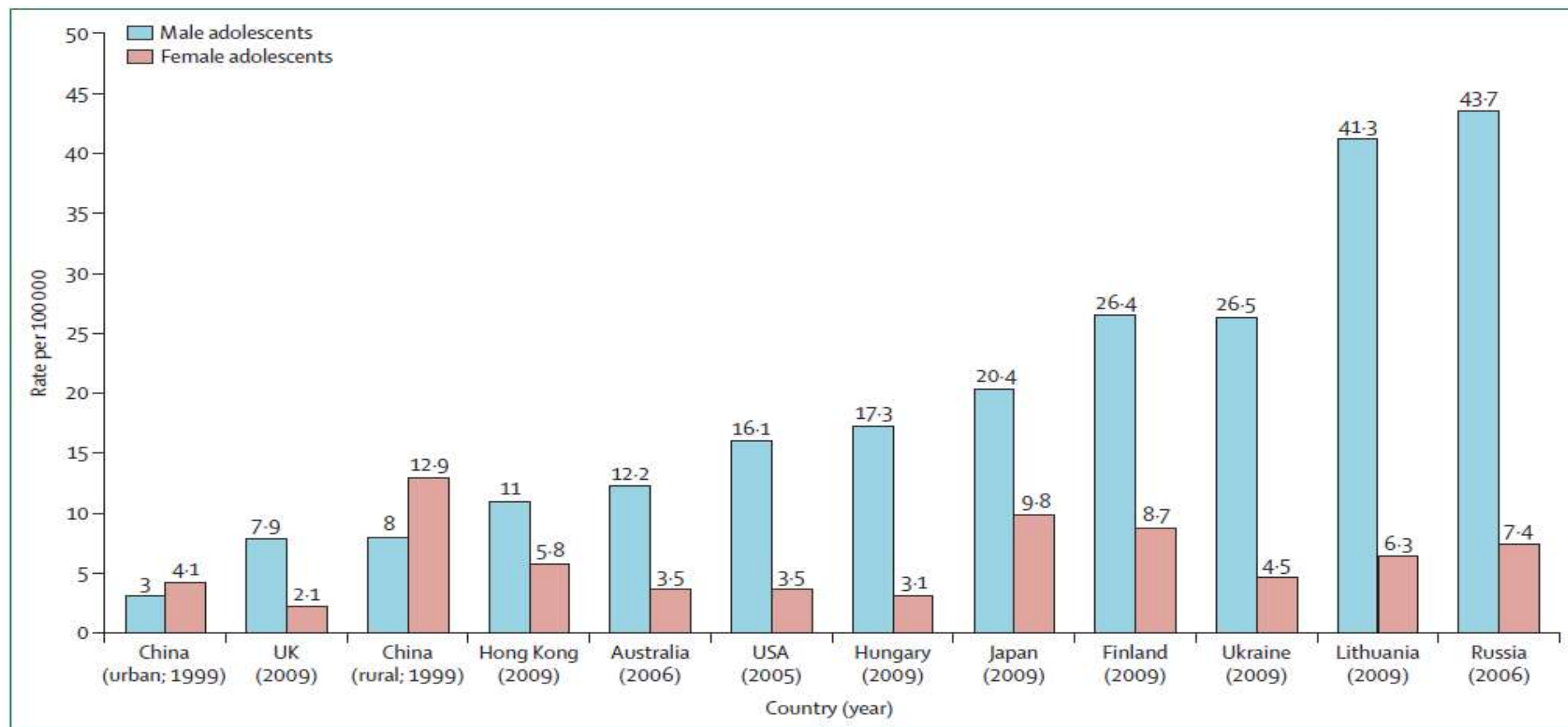

Nock et al. (2012). *Cambridge University Press*

Figure 1: Representation of the relative prevalence self-harm and suicide in young people

Hawton et al. *Lancet* 2012; 379: 2373

Figure 3: Suicide rates in individuals aged 15–24 years in selected countries

Table 1. Pooled relative-risk of suicide in those diagnosed with a mental or substance use disorder.

Disorder	Number of studies	Pooled relative risk (95% UI)
Major depressive disorder	4	19.9 (9.5–41.7)
Anxiety disorder	7	2.7 (1.7–4.3)
Schizophrenia	4	12.6 (11.0–14.5)
Bipolar disorder	4	5.7 (2.6–12.4)
Anorexia nervosa	9	7.6 (2.2–25.6)
Alcohol dependence ^b	12	9.8 (9.0–10.7)
Opioid dependence	21	6.9 (4.5–10.5)
Psychostimulant dependence	4	8.2 (3.9–16.9)
Amphetamine dependence ^a	1	4.5(1.1–9.03)
Cocaine dependence ^a	3	16.9(6.01–47.2)

Population attributable risk for mental disorders (ICD/DSM) and socio-economic status (SES) measures.

	Pooled RR (95%CI)
<i>Males</i>	
<i>Psychiatric disorders</i>	
Affective disorder	11.00 (7.71–15.68)
Schizophrenia	11.85 (10.94–12.84)
Substance abuse	6.88 (4.51–10.05)
Anxiety disorder	2.95 (1.51–5.76)
Personality disorder	4.14 (2.95–5.80)
<i>Socioeconomic factors</i>	
Income	2.18 (1.47–3.22)
Education	2.42 (1.03–5.70)
Occupation	2.67 (1.53–4.68)
Unemployment	1.68 (1.11–2.54)

Population attributable risk for mental disorders (ICD/DSM) and socio-economic status (SES) measures.

	Pooled RR (95%CI)	% ^a
<i>Males</i>		
<i>Psychiatric disorders</i>		
Affective disorder	11.00 (7.71–15.68)	3.6
Schizophrenia	11.85 (10.94–12.84)	0.7
Substance abuse	6.88 (4.51–10.05)	4.0
Anxiety disorder	2.95 (1.51–5.76)	2.5
Personality disorder	4.14 (2.95–5.80)	5.7
<i>Socioeconomic factors</i>		
Income	2.18 (1.47–3.22)	9.7
Education	2.42 (1.03–5.70)	48.8
Occupation	2.67 (1.53–4.68)	29.6
Unemployment	1.68 (1.11–2.54)	6.1

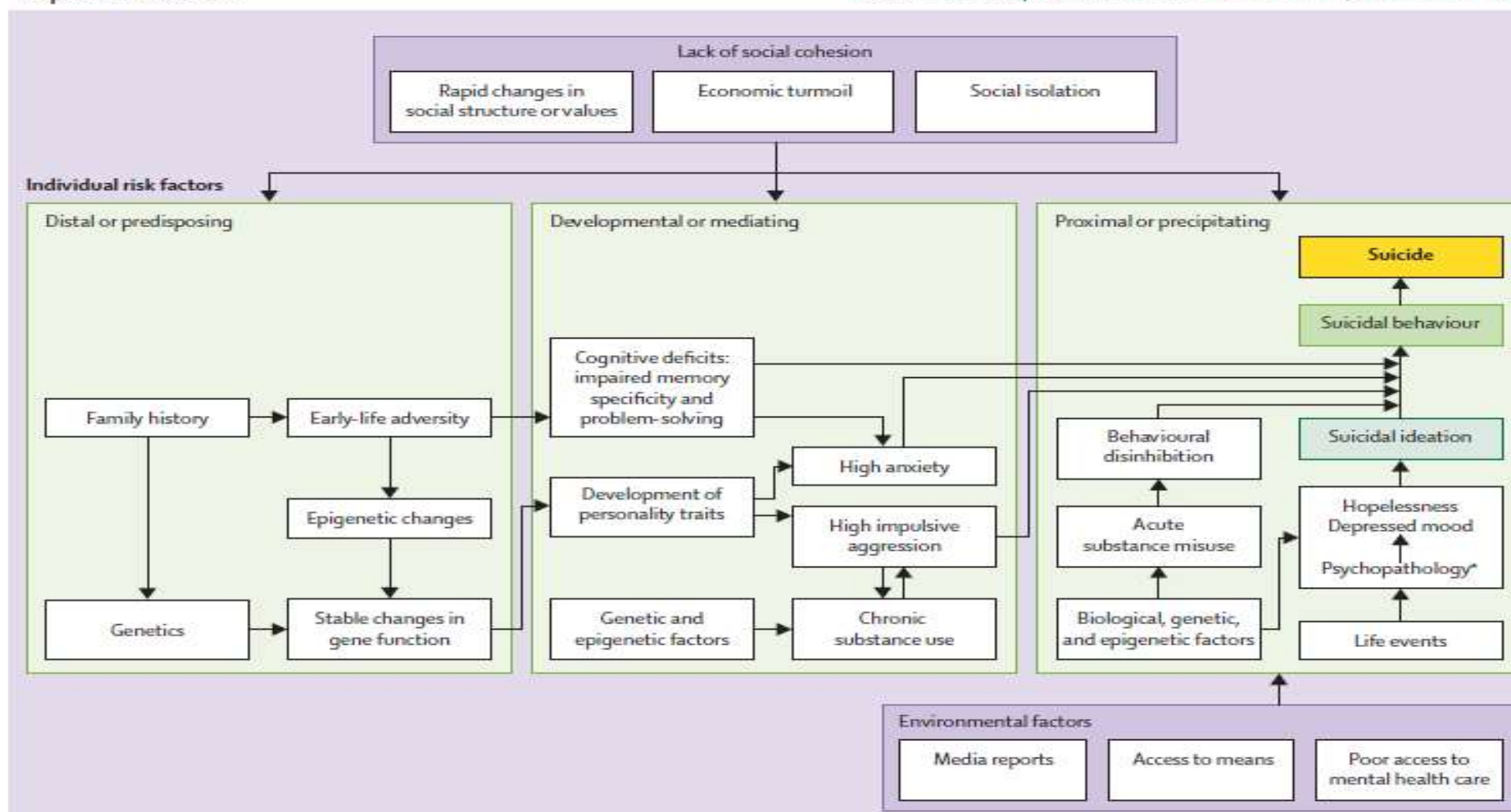
Population attributable risk for mental disorders (ICD/DSM) and socio-economic status (SES) measures.

	Pooled RR (95%CI)	% ^a	Median PAR% (95%CI) ^a
<i>Males</i>			
<i>Psychiatric disorders</i>			
Affective disorder	11.00 (7.71–15.68)	3.6	26.3 (19.3–34.4)
Schizophrenia	11.85 (10.94–12.84)	0.7	6.6 (6.1–7.1)
Substance abuse	6.88 (4.51–10.05)	4.0	19.0 (12.3–27.5)
Anxiety disorder	2.95 (1.51–5.76)	2.5	4.6 (1.2–10.4)
Personality disorder	4.14 (2.95–5.80)	5.7	15.2 (10.0–21.5)
<i>Socioeconomic factors</i>			
Income	2.18 (1.47–3.22)	9.7	10.2 (4.3–17.7)
Education	2.42 (1.03–5.70)	48.8	40.9 (1.4–69.6)
Occupation	2.67 (1.53–4.68)	29.6	33.1 (13.6–52.1)
Unemployment	1.68 (1.11–2.54)	6.1	4.0 (0.7–8.5)

Suïcidi: Models Històrics

- Sociologia (E. Durkheim; A. Bandura)
- Psicologia (S. Freud; J. Bowlby; A. Beck)
- Biologia (E. Kraepelin; M. Asberg)
- “Integral” (OMS, 2014)

Suïcidi en temps de la COVID-19

- Epidèmies i desastres naturals comporten augment de suïcidis i trastorns mentals (Depressió, Estrès Post-traumàtic, Abús de drogues i Violència familiar)
- Aïllament social, estigma, inaccessibilitat als serveis sanitaris
- Poblacions vulnerables: Treballadors essencials, casos, malalts mentals, aturats, pobres, habitatge,...
- Importància de serveis de suport en línia gratuïts
- Recerca de factors de risc de cronificació de malestar/ trs. mental
- **MIND/COVID-19**: *Mesura de l'impacte i Necessitats De Salut Mental* (ISCI. Cov20/00771)

Missatges principals

- Missió clau de l'epidemiologia és donar una (bona) mesura de la freqüència dels fenòmens de salut
- Autolesions, idees i conductes suïcides són entitats diferents
- El suïcidi està molt relacionat amb els trastorns mentals...
- ... però és un problema que s'ha d'abordar de manera multidisciplinar
- ... i més en el temps de la COVID-19

Webinar

Sessions Tècniques del CSC 2020

Suïcidis, un problema emergent? què podem fer per evitar-los?

21 de maig de 2020

CSC Consorci de Salut i Social de Catalunya

Moltes gràcies!

Jordi Alonso (jalonso@imim.es)

IMIM- Institut Hospital del Mar d'Investigacions Mèdiques

UPF – Universitat Pompeu Fabra

CIBERESP – CIBER en Epidemiologia i Salut Pública

Population attributable risk for mental disorders (ICD/DSM) and socio-economic status (SES) measures

	Pooled RR (95%CI)	% ^a	Median PAR% (95%CI) ^a	% ^b
<i>Males</i>				
<i>Psychiatric disorders</i>				
Affective disorder	11.00 (7.71–15.68)	3.6	26.3 (19.3–34.4)	0.7
Schizophrenia	11.85 (10.94–12.84)	0.7	6.6 (6.1–7.1)	0.7
Substance abuse	6.88 (4.51–10.05)	4.0	19.0 (12.3–27.5)	0.9
Anxiety disorder	2.95 (1.51–5.76)	2.5	4.6 (1.2–10.4)	1.1
Personality disorder	4.14 (2.95–5.80)	5.7	15.2 (10.0–21.5)	3.5
<i>Socioeconomic factors</i>				
Income	2.18 (1.47–3.22)	9.7	10.2 (4.3–17.7)	3.3
Education	2.42 (1.03–5.70)	48.8	40.9 (1.4–69.6)	16.0
Occupation	2.67 (1.53–4.68)	29.6	33.1 (13.6–52.1)	15.5
Unemployment	1.68 (1.11–2.54)	6.1	4.0 (0.7–8.5)	2.0
<i>Females</i>				
<i>Psychiatric disorders</i>				
Affective disorder	14.41 (13.46–15.43)	3.5	31.6 (30.1–33.2)	1.7
Schizophrenia	12.64 (11.47–13.94)	0.8	8.3 (7.6–9.2)	0.8
Substance abuse	14.59 (12.79–16.65)	2.5	25.4 (22.8–28.1)	0.4
Anxiety disorder	2.33 (0.72–7.55)	10.0	11.7 (–2.9–39.6)	4.4
Personality disorder	1.84 (0.65–5.22)	7.0	5.5 (–2.5–22.6)	1.0
<i>Socioeconomic factors</i>				
Income	1.45 (0.95–2.21)	9.3	4.0 (–0.5–10.1)	9.3
Education	1.48 (0.94–2.34)	53.0	20.3 (–3.3–41.5)	47.8
Occupation	1.27 (0.54–2.94)	27.0	6.8 (–14.2–34.4)	16.3
Unemployment	1.68 (1.09–2.59)	3.2	2.2 (0.3–4.9)	2.0

Note: PAR: population attributable risk; RR: odds ratio; LCI: lower confidence interval; UCI: upper con

- **Diathesis-stress model**

The view that the development of a disorder requires the interaction of a diathesis (predisposing cause) and a stress (precipitating cause).

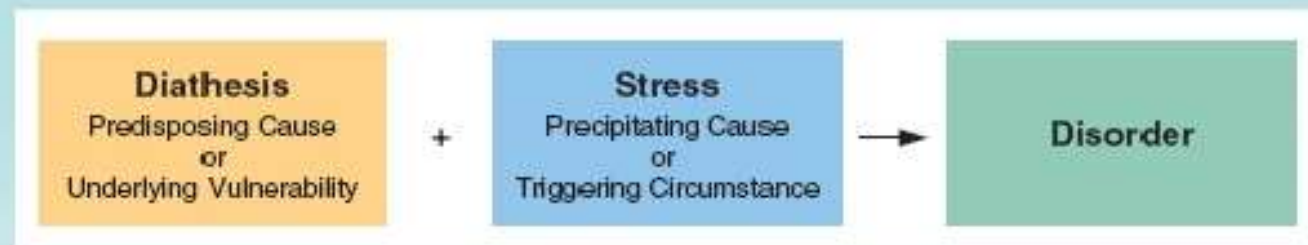

Tabla 1. Descripción de las principales tipologías de prevención de suicidio y su relación con los factores de riesgo ^a.

TIPOS DE PREVENCIÓN		CATEGORÍAS DE FACTORES DE RIESGO ^b	
Tipo	Ejemplo	Categoría	Ejemplo
UNIVERSAL <i>Afecta a toda la población, independientemente del riesgo de suicidio que pudieran tener cada persona</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Limitación de acceso a medios letales^c • Campañas de sensibilización e información • Formación de profesionales de los medios • Políticas para reducir el consumo de alcohol 	SOCIEDAD	<ul style="list-style-type: none"> • Fácil acceso a medios letales • Estigma, desinformación sobre el suicidio y el trastorno mental
SELECTIVA <i>Se dirige a colectivos con ciertas características sociodemográficas, biológicas o psicológicas que incrementan el riesgo de suicidio</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Programas escolares de educación y sensibilización sobre salud mental y suicidio^c • Formación de agentes sociales • Líneas TF de ayuda para personas en situación de crisis suicida • Programas de prevención, ámbito laboral (profesiones de riesgo) • Programas de prevención, prisiones 	COMUNIDAD, INTERPERSONAL	<ul style="list-style-type: none"> • Soledad, aislamiento, discriminación • Problemáticas de relación, pérdidas • Problemática económica, laboral • Victmización, trauma
INDICADA <i>Se dirige a individuos concretos altamente vulnerables por presentar ciertos síntomas-signos de riesgo suicida o una enfermedad altamente asociada.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluación y tratamiento de la conducta suicida^c (por ej psicoterapias específicas, continuidad de cuidados y seguimiento tras tentativa) • Evaluación y tratamiento de los trastornos mentales^c (por ej. tratamiento de la depresión, formación de médicos de atención primaria, cribado de riesgo en atención primaria) 	INDIVIDUAL	<ul style="list-style-type: none"> • Tentativa suicida previa • Trastorno mental • Uso Perjudicial de alcohol • Enfermedad física grave, dolorosa, discapacidad • Hª familiar de suicidio

Gabilondo A. Informe SESPAS 2020. **Gac Sanit** 2020 (en prensa) ⁴⁷